

anime. pigre a se tepide minus circū-
specte et nimis ingrata. **S**aiā vocē di-
lecti tui audi pulsantis. **A**pi mihi so-
ror mea. amica mea. colūba mea **A**udi
vocantē api pulsanti. cur nō statim ex-
illis occurris apprehendis. et oscula iū-
gis **Q**uid adhuc dicis expecta. **E**cce
iterum vocat **S**urge prope amica mea
formosa mea et veni **Q**uid tu dicis re-
specta adhuc modicū **S**aiā ingrata
Viscera dura usquequo fatigas dile-
ctū tuū. pulsat et non vis apire. vocat et
nō vis exire pulsat semel et iterum et tu eū
expectare et reexpectare iubēs modicū
et modicū protrahis in longū et in hunc
modū fraudas amicū tuū et fatigas di-
lectū tuū. **L**aceo de illis qui foris sunt
quod spūalem dilectiōem necdū scire po-
terūt. qui dñi mādata ex doctorū dictis
audiunt quotidie. nec tñ acquiescunt
quotidie peccātes pñe tpa quotidie si-
bi dari postulantēs **E**x q̄b dū quidaz
v̄bavite libenter audiūt. q̄d aliud q̄ p
studīū nisi māda remāda dicūt. **E**t cū
quotidie p̄c̄s̄p̄ctā accumulāt **Q**uid
aliud q̄ expecta reexpecta p̄ desiderīū
clamāt. quotidie spaciū pñe postulan-
tes. et resipiscēdi tps̄ quotidie p̄ponē-
tes quotidie plangentes **C**erte ad fas-
tīandū desiderīū suū totū huius vite
spaciū carnali als̄ corpali m̄te videt
p̄modicū **E**t cū eiusmodi aīa que modo
in novitio. nō in altero multa tpa ex-
pandit. totūq̄ tñ velut momētaneum
reputat **Q**uid q̄so aliud in dīne patie
aure q̄ modicū ibi. modicum ibi reso-
nat. **S**ed de his interim tacētes
quid de nobis obsecro dicturi sumus
qui habitum religionis suscepimus.
qui spūalibz exercitijs mancipari sus-
cepimus. qui diuine dilectiōis assidue q̄s-
dā velut arras accepimus. qui nil ali-
ud iniūcti officij habemus nisi legere.
psallere. orare. meditari speculari et

preparativa carere et videre q̄ suavis ē
dñs **N**ū. quid nō nos pudebit eadē di-
cere. et dilectū nostrū in his v̄b̄is fati-
gare. manda remanda. hinc sepe fit ut
vitā nostrā corrigere disponamus. sp̄-
tñ differimus et dū in futuro p̄ponim⁹
fit ut illud futurū semp fit futurū. v̄mo
fortassis nunq̄ futurū. **S**epe autē aliq̄d
certū futurū determinat. quo corrigat
vita n̄ra. et d̄: iterum dilecto nostro ex-
pecta et cū illud futurū in p̄s̄ vertit ite-
rum in aliud futurū transferet et d̄: reex-
pecta **S**z vere dilecta mea et vere dile-
cti mei amica. ut dictū est supra semp
parata esse debet et p̄mpta. et pulsantē a-
micū absq̄vulla dilatoriis iniuria susci-
pere et vocantē cum omni alacritate oc-
currere. **S**cimus autē q̄ singularis a-
moris p̄fortem non recipit sociū non
admittit. **V**ide q̄ ne tñc primū incipi-
as p̄strepentium turbas eijcere velle.
cū iā ipse cepit ad hostiū pulsare. alio-
quin quid iam eris dictura cuz apud
te tñc tps̄ fuerit eiusmodi turba inue-
ta. **Q**uid inq̄ erit dictura nisi expecta
reexpecta. **E**xpectandū sane itemq̄ re-
expectandū ad efficiendaz turbā extra
neoz ad efficiendā familiā tuoz. **D**ēs
cogitatus tā boni q̄ noxij extranei in-
dicandi sunt. qui mille nostre vitiatū
deserviunt. **Q**m̄vero singularis amor
solitudinē amat solitariū locū querit
totam h̄mōi turbā non solū cogitatio-
num verūeriam affectionū oz eijcere.
ut dilecti nostri amplexibz q̄ro liberi
ustanto iocundius liceat inlaxere. **I**x
richardus.

Filius
Habita informacione de his que
disponunt et preparant ad virtutū
templationis. nunc de ipsa vita
preparativa et quid sit templatio pe-
to informari.

Ca. IX. Pater X

Scire debes quod
 contemplatio secundum Augustinum est mentis
 suspensio in deum quedam elevatio. eterne
 dulcedinis gaudia degustans. **V**ita ve
 ro contemplativa dicitur prospera esse et
 tum latentium futurorum que noticia siue
 vacatio ab omnibus mundi occupatio
 nibus. siue divinarum studiorum literarum siue
 quod his probatur perfectius dei visio. **D**e
 contemplativa etiam vita Gregorius super eze
 chie. sic dicit. Contemplativa vita est ca
 ritatem quidem dei et proximi retinere. sed
 ab exteriori opere quiescere. soli deus
 terio conditoris adhaerere. ut nihil iam
 agere libeat sed calcatis curis omnibus
 ad videndum faciem sui creatoris ani
 mus inardescat. ita ut iam non verit car
 nis corruptibilis pondus cum merore
 portare. rotis desiderij appetere. illis
 ymnidicis choris interesse. admisceri
 celestibus ciuibus. de eterna incorruptio
 ne in prospectu dei gaudere. **C**ontempla
 tiva etiam vita amabilis valde dulcedo
 est. que semper ad seipsam rapit animam
 celestia aperit. terrena autem debere esse
 contemptui ostendit. spiritalia mentis oculo
 patefacit. corporalia abscondit. **H**ec
 Gregorius. **D**ebet autem anima deuota appo
 pinguare deo per contemplationem. quod ut
 dicit Fortunatus. nequaquam deus deuote
 anime se applicat aut inclinatur nisi se to
 tam in contemplatione positam erigit.
Cum igitur eterna felicitas invisibilis
 one dei consistat. necesse ergo est ut dicitur da
 maseenus ut qualis in futuro esse debe
 at. talem in presenti se exhibeat et cum fu
 tura nostra felicitas in contemplatione di
 vine essentie consistat. ad hoc necesse est ut
 in contemplatione quisque nostrum spiritum se exer
 ceat. **H**ec Damascenus. **E**t notandum quod deus
 carnalibus oculis non respicitur sed men
 te et ideo deum videre intuitu mentis que
 tum possibile est poterimus. si cor pur

gatum et mundum habuerimus. **Q**uod
 affirmat Johannes anachorita sic di
 cens. **S**i mundi corde ante deum steter
 rimus. deum videre poterimus quantum
 possibile est eum videre. **V**idemus enim
 eum invisibilem mente non corpore. scien
 tie intellectu. non carnis aspectu. **N**emo
 enim putet se posse ipsam sicut est di
 vinam substantiam intueri ut spiritum sibi ali
 quam vel ymaginem corpoream in corde
 figuret. **N**ulla enim forma in deo est.
 nulla circumscriptio. sed sensus et mens
 qui sentiri quidem possit et mentis affe
 ctu perstringi nec carne prehendendi aut
 describi aut enarrari. ideo oportet cum
 omni reverentia et metu accedere et ita
 vibrari in eum mentis intuitum ut quic
 quid potest splendoris claritatis maie
 statisque mens humana percipere. super
 hec omnia sentiat eum spiritum esse. **S**po
 ret autem vacare. unde dicitur. vacate et vide
 te quem ego sum deus. **E**t quanto puri
 or in eo mens fuerit. tanto plura ei de
 us revelabit et misteria eius cognoscet
 hec iohannes. **E**rgo putat dicitur Gregorius super
 libro celestis ierarch. **I**ntellectualis
 visio est mentis intelligentia qua di
 vinum lumen invisibiliter videtur. **S**ic
 ut igitur lucem visibilem valentius con
 spicit qui sermiores habet oculos. qui autem
 aliquantulum debiles minus acute pre
 platur ea. qui vero cecus est pene vix eam
 tenuiter videt. qui autem ex toto cecus est
 nec in modico valet eam cernere. **Q**uia
 lux ipsa quantum in se est equaliter omni
 bus luceat. **S**ic de creatoris lumine sen
 tiendum est. nam divina et paterna boni
 tas est in se superabundans. sui tamen luminis
 dona unicuique prout dignus est distribu
 it. nam secundum uniuscuiusque mores ac studium
 unicuique adiacet deus. et sicut magis
 et minus de deo quisquis intelligit. sic et
 lux divina vel maior est illi vel minor.
Qui vero deum ignorat lucis eius splen
 dorem.

dozem nec in modico videt **U**nde
 oꝑs deus menti nostre que ob culpam
 cecata est ⁊ ad verū lumē aspiciendum
 inualidum. ignem ꝑpunctionis ⁊ tri-
 bulatōis immitrit. vt oīs impuritas
 vitiōꝝ in ea cremet. ⁊ sic interioribꝫ
 oculis mūdatis postmodū manifestius
 celestia possit ꝑꝑlari. **D**e hoc beatus
 greg. xxiij. moral. sic ait **V**eri nostre
 de ꝑꝑderatione cecitatis sue ꝑꝑius ig-
 nis tribulatōis immitrit. vt oīs vitiō
 tū origo ꝑcremet. ⁊ tūc mūdatis ocu-
 lis cordis illa leticia patrie celestis a-
 perit. vt ꝑꝑius purgemus lugendo. qđ
 fecimus. ⁊ postmodū manifestius ꝑꝑe-
 pleū ꝑ gaudia qđ queramus. **P**ꝑius
 em̄ a mentis acie exurente tristitia in-
 terposita malaꝝ caligo tererit. ⁊ tūc
 resplendente raptim choruscatione in-
 circūscripti luminis illustrat quo vtrū-
 qꝫ ꝑꝑpecto in gaudio cuiusdā securita-
 tis absorbet. ⁊ qđ post defectuꝝ ꝑꝑit-
 vite vltra se rapta aliquo modo in qua-
 dam nouitate recreat. ibi mens ex im-
 mense fonte infusione supꝑꝑ rois asp-
 git. ibi se non sufficere ad id qđ rapta
 est ꝑꝑemlat ⁊ veritatē sentiēdo videt
 quia quanta est ipsa veritas non videt
Cui veritati tāto magis se longe existi-
 mat. quāto magis appropinquat. quia
 nisi illā vtrūqꝫ conspiceret. nequaqꝫ eā
 ꝑꝑpicere se nō posse sentiret. **A**d misus
 ḡ animi dū illo tendit imensitate eius
 choruscante circūstantia reuerberatur.
Iosa quippe cūtra implens cūtra cir-
 cūstā ⁊ idcirco mens nostra nequaqꝫ
 se ad dei ꝑꝑhendendam incircūscrip-
 tam dilatat substantiā. qꝫ eam in opie
 sue circūscriptōis angustat **U**si ⁊ ad se
 metipam citius labit ⁊ ꝑꝑpectis quasi
 quibusdā vitatis vestigijs ad suā yma-
 ginē aꝑꝑ ad sua yma reuocat. **H**ec greg.
De hac etiam compunctione qꝫ fit yma
 ad grāꝝ ꝑꝑemlatōis. hugo de sancto

victo. in. iij. libro de archa noe sic dē
Compunctio est quasi palus acurus.
 qui terram nostri cordis fodit. ⁊ qua-
 si ignis rubiginē exurit. ⁊ qđ splēdor
 tenebras pellit. **P**ostqꝫ aut ꝑꝑ ignem
 ꝑꝑpunctionis rubigo fuerit a mente cō-
 sumpta. ⁊ ille interior fulgor in corde
 micare cepit ꝑꝑfestim aīmus in quedā
 ꝑꝑtemplatiōis specula subleuat. ibiqꝫ
 quodammodo seꝑꝑo aliorꝫ effectus.
 quandā vt ita dixerim lucidā regionē
 ⁊ terram nouam eminus ꝑꝑspicit. qua-
 lem nūqꝫ antea vel vidisse se meminit
 vel esse estimat **V**itaf ⁊ ipse qui videt
 ⁊ ꝑꝑre gaudio ꝑꝑitatis luminis ꝑꝑteritas
 ignorantie sue tenebras accusat. mira-
 tur sup se in summo quo eleuatus ten-
 dit. **E**t fit grā diuina aspirante vt cur
 ꝑꝑfecte aīmus a corporeis passiōibꝫ ⁊
 terrenis desiderijs exutus fuerit. qđdam
 statim insolita leticia ꝑꝑfundat. vt eo
 amplius amāꝝ esse cognoscat. qđ dese-
 ruit. que magis dulce sentit quod inue-
 nit. **S**opira etiā terrenorꝫ desideriorꝫ
 strepitu ꝑꝑtinuo mens ad quietē inter-
 ne pacis ꝑꝑponit. ⁊ vt capax esse possit
 celestis gratie ex ipsa sua tranquillita-
 te ꝑꝑparat. **S**apia em̄ que est xꝑꝫ ha-
 bitare nescit. nisi in corde pacifico. ⁊
 ideo illi in quibꝫ adhuc terrena deside-
 ria perstreperunt. que sit dulcedo gratie
 dei nō nouerunt. **H**ec hugo. **C**oꝑꝫ
 tet igit qui ꝑꝑtemplatiōi vacare desi-
 derat vt cogitationes mūdanas ⁊ ter-
 rena desideria ꝑꝑstponat. **U**nde dē bea-
 tus greg. **N**ecessē est vt cor intus habe-
 at. qui lumē ꝑꝑtemplatiōis habere desi-
 derat. nā qui adhuc exteriora immote-
 rarius cogitant. que sunt de eterno lu-
 mine diuine ꝑꝑtemplatiōis ignorāt. qꝫ
 dum sola visibilia cogitant lumen in-
 uisibile ad mentem non admittit **S**i
 ergo interna ꝑꝑtemplari volumus. ab
 eterna implicatōne dormiamus. qui a

dei secreta non cognoscimus. si inter
tenis desiderijs vigilemus. hxc grego.

D Et notandū qd oēs deus men
tes electoꝝ ad cognoscenda celestia se
creta illuīat. sed a reproboꝝ cordibꝝ
iusto suo iudicio occultat. De hoc bea
tus greg. xxx. mora. exponens illa vba
Quis enarrabit celoꝝ rōem ꝛ centū
celi quis doꝝ mire faciet. sic ait. Celoz
rōnem dñs narrat. dū nunc insinuan
do superna secreta. electoꝝ suoz men
tes illuīat. Concentū vero celi doꝝ mi
re facit dum ꝛ cordes ymnos angeloz
atqꝫ illa celestium virtutū gaudia a re
pboꝝ cordibꝝ iusto iudicio abscondit.
Qui ꝛ centus celi quis in se intrinse
cus vigilet. in ipsa tñ reproboꝝ igno
rantia extrinsecus doꝝ mit. Narrat er
go celestis secreti ratio. ꝛ tñ cōcentus
celi doꝝ mire permittit. qꝫ ꝛ alijs p in
spiratōem superne retributionis scien
tia pandit. ꝛ alijs que sit interne lau
dis suauitas occultat. Narrat celoꝝ
ratio. qñ electoꝝ mentibꝝ que sit eter
na siue superna retributio indefinēter
aperit. vꝫ nimirꝫ sine cessatōe ꝛ ficiant
ꝛ transcurretes visibilia sese ad inuis
ibilia extendant. Omne em̄ visibile
qd in hac vita reproboꝝ figit. hoc ele
ctos ad aliam impellit qꝫ dum bona q̄
facta sunt respiciunt. in eum a quo fa
cta sunt inardescunt tantoqꝫ eū ꝛstā
rius amant. quantum illū hoc qd ipse
bonum ꝛdidit ꝛreire ꝛsiderāt. Loqui
tur quippe hoc eis intrinsecus silenter
inuisibilis lingua ꝛpunctionis. qꝫ ran
to plenius intus audiunt. q̄to ab exte
rioz desiderioꝝ strepitu ꝛfectius auer
tunt. **D**is namqꝫ ꝛ centus celi non doꝝ
mit. qꝫ eaz mens que sit laudis supne
suauitas apposta a moꝝis aure cognos
cit. Intus enim qd appetant audiunt
ꝛ de celestiu bonoz ꝛm̄is ipso diuini
tatis desiderio instrunt. **U**n ꝛ ꝛntem

vitam non solum aduerfantē. sed etia
am fauentem grauitet tolerant. qꝫ eis
onerosum est omne qd cernit. dum ab
eo qd intus audiunt differunt. omne
qd sibi ꝛstestō est graue estimant. qꝫ il
lud non est ad qd anxiant. Qui tñ cō
centus reproboꝝ doꝝ mit. qꝫ eoz cordi
bus nequaqꝫ ꝛ ꝛcē ꝛpunctionis in
notescit. non em̄ ꝛsiderare illam delcā
bilem supnoꝝ ciuium frequētiā stu
dent. nullo ardoris radio illa solēnita
tis interne festa ꝛspiciunt. nulla in in
timis ꝛtemplationis penna subleuan
tur. Solis namqꝫ visibilibꝝ seruiunt.
ꝛ idcirco nihil superne suauitatis in
trinsecus audiunt. qꝫ oēs in aure coꝝ
dis curaz ꝛcularium surdi tumultus
ꝛemunt. hxc greg. **E** Etia ꝛfides
randū est ꝛut dñs richard. de scō victore
qꝫ multi sunt qui sciunt vacare coꝝpore
minime tñ ꝛreualent vacare coꝝde. ne
scientes facere sabbatū ex sabbato. ꝛ
idcirco nō valentes implere qd legē
in ꝛs. **V**acate ꝛ videte qm̄ ego sum de
us. **V**acantes siquidē coꝝpore. sed va
gantes vbiqꝫ coꝝde. **N**equaqꝫ videre
merent qꝫ dulcis est dñs. ꝛ qꝫ bonus
isrl deus his qui recto sunt coꝝde. **U**n
necesse est vt discant requiescere nō so
lum ab opibꝝ malis sed etia a cogita
tionibꝝ supuacuis vt possint eo liberi
ꝛeovacare. nā absꝫ dubio nihil sic coꝝ
ab oī mundano amore mundat. nihil
sic aīm ad celestiu amorē inflammat.
quemadmodū ꝛtemplatio **I**psa itaqꝫ
est que emundat. ipsa q̄ sanctificat. vt
ꝛ ꝛssiduā veritatis ꝛtemplatōez fiat
mundus ꝛ ꝛemptū mundi ꝛ scūs ꝛ
dilectōez dei. hxc rich. **S**z etia
dꝫ sensus suos exteriores hō ab illicitis
restringere ꝛ seipm̄ in vnū collige
re. deinde videre q̄lis sit collectus. vt
possit aīa eius siue mens supra semet
ipsam surgere ꝛ ꝛtemplatōi sui autoꝝis
L. iij.

intendere. **I**sta memozat beatus gre. sup ezechielē sic dicens **S**epe volumus oīporentis dei naturā inuisibilē p̄siderare. sed nequa q̄ valeamus sed et ip̄is difficultaribz fatigata aīa a semetip̄a recedit. sibiqz de seip̄a gradus ascēsiōnis ut primū semetip̄am sivalet p̄sideret. ut tūc illā naturā que sup ip̄am est in q̄trum potuerit inuestigar. **S**z mēs si carnalibz ymaginibz fuerit sparsa. nequa q̄ vel se vel aīe naturā p̄siderare sufficit qz p̄ quot cogitationes ducit. q̄si p̄ tot obstacula cecat. **P**rimus ergo gradus est ut se ad se colligat. **S**e cūdus ut videat se qualis sit collecta. **T**ercius ut sup seip̄am surgat ac se auctoris inuisibilis p̄templationi intendendo subiiciat sed se ad se nullo mō colligit nisi prius didicerit terrenarū atqz celestiu ymaginūz fantasmatā ab oculo mentis p̄pescere. **Q**uicquid de visu. quicquid de auditu. quicquid de odoratu. de tactu. et gustu cogitarōi occurrerit. respicere atqz calcare dēmus. **H**ec gre. **E**t sciendū q̄ humana aīa hōim vitio a paradisi gaudij expulsa lucem inuisibilitū pdidit et totā se in amorem visibilitūz fudit. tantoqz ab interna speculatione extranea est. quanto foris deformiter sparsa. vñ sic ut ita dixerim palpando cognoscit. hōmo em̄ qui si p̄ceptum seruare voluerit etiaz carne spiritali futurus fuerat peccando etiam factus est mēte carnalis ut sola cogitet que ad animū p̄ ymagines corporeas trahit. **C**orpus quippe celi et terre a quā. aīa alium. cunctarū rez visibilitūm quas indefinenter intuetur in quibz dū totā se delectata mēs p̄p̄cit. ab interne intelligentie subtilitate grossescit. et quia ad summa erigi non valet in his infimis libenter iacet. **C**ū dō miris conatibz ab his exurge

te nitit magnū valde est si ad cognitōnem suā repressa corpali specie anima perducatur. ut semetip̄am sine corporea ymagine cogitet et cogitādo se sibi visū vsqz ad p̄siderandā eternitatis celsitudinē parat. hoc igit mō q̄si q̄dam scalam exhibet semetip̄am. p̄ quā ab exterioribz ascendendo nisi transeat et a se in auctorē tendat. **C**uz em̄ corporeas imagines deserit in semetip̄am veniens non modicū ascendit. nec tūc debet aīa ibi quiescere sed debet ulterius p̄cedere sanctorū angelorū agmina rimanda qualia sunt et que sit in eis sine fine sc̄iuitas visionis dei. que leticia sine defectu. et quo modo p̄templando semper eternitatē sint eterni. **S**ed et hos videlicet choros angelorū transeat et omnē ne qd creatum est deserens. ultimo in sui conditoris lumine fidei oculos figat. et in eius contemplatione dulciter requiescat. **I**stos. nūq. ascēsus siue gradus tangit beatus greg. exponens illō ezechielis. **C**um fiat vox super firmamentum quod erat super caput eorum stabat et submittebant alas suas ita dicens. **Q**uerendū nobis est que sit vox que supra firmamentum fit sed eandē vocē melius intelligimus. si ab ymnis ad superna gradientes quasi quibusdā passibz ascendamus. **S**icut em̄ auditus corporis excitatur voce. ita sensus mentis excitatur intellectu. vox ergo in mente est quasi sonus intelligentie. **S**z sciendum est qz nostris sensibz aliquādo vox carnis loquit. aliquando vox anime. aliquādo vox firmamenti. aliquādo vox que supra firmamentum est. **P**otnamus em̄ ante oculos q̄ qui sp̄iā fit lesus a primo. qui ex humana ratione cogitat ut vicez lesioni reddat. malum pro malo retribuatur huic vox carnis loquit in mente. qz cū diuina mandata p̄cipiant bene nos facere his qui

oderunt nos. quisquis malefacere se odientibus cogitet. in eius animo vox carnis clamat. **U**ltra etiam terrena quotidie agimus. post hoc ad orationem redimus. accedat ad punctum animi. sed earum res quas egimus ymagines fantasmata in mente et intentionem punctio nis prepediunt in oratione. et quod volentes foris egimus hoc iterius patimur inuiri. ut quedam cogitationum fantasmata mentes per ymagines corporeas dissipant. ne strictam se totam in oratione colligat. hoc quoque vox carnis est. **C**um vero et ista subigimus atque ab oculis mentis cunctas ymagines corporeas effugamus. ipsam in nobismet ipsis naturam anime querentes qualis sit que carnem viuificare potest inuenimus quendam intellectualem spiritum per creatoris potentiam viuente corpus quod sustinet viuificat. sed tamen oblivioni subditum. mutabilitati subiectum. quem spiritus afficit leticia extollit. **I**psa namque intellectus anime vox eius est. quod sonat quod est. que tamen ad huc vox sub firmamento est. sed transcendens animam vocem de firmamento querimus. cum illa sanctorum angelorum innumera multitudo in omnipotentis domini conspectu qualis sit inuestigamus. que sit in eis sine fine festiuitas visionis dei. que leticia sine defectu. qui amoris ardor non crucians sed delectans. quantum in eis sit desiderium visionis dei cum satietate. et satietas quanta cum desiderio. **I**n quibus nec desiderium penam generat. nec satietas fastidium parit. quod in hereditate sunt beati. quod preimplando spiritus eterni. quod diuini vero luminis facti sunt lux. quod aspicientes spiritus incommutabilem murati sunt in incommutabilem. **S**ed cum ista de angelis cogitamus adhuc vox de firmamento est super firmamentum **T**ransseat ergo animus et ab ipso transseat omne quod creatum est

in solo creatoris sui lumine fidei oculos figat. quod vnus viuificet omnia qui ea creauit deus quod vbiq; est et vbiq; totus est. quod incircumscribitus et incomprehensibilis sentiri potest. videri non potest. quod nusquam deest. et tamen ab iniquorum cordibus vel cogitationibus longe est. quod nec ibi deest vbi longe est. quod vbi deest per gratiam adest per vindictam. quod omnia tangit nec tamen omnia equaliter tangit. quedam enim videntur. nec tamen viuunt vel sentiant. ut sunt cuncta insensibilia. **Q**uedam tangit videntur. viuunt. sentiant. et discernant. sicut est humana natura et angelica. cum ipse nunquam ipsi sit dissimilis. dissimiliter tamen tangit dissimilia. quod vbiq; presentis est et inueniri potest. quod stantes sequimur et apprehendere non valemus **D**onamus ergo ante oculos mentis que illa natura sit. que tenet omnia et implet omnia. circumplectitur omnia. supercedit omnia. sustinet omnia. neque alia supercedit. neque alia ex parte sustinet. implet. atque alia circumplectitur sed circumplectendo implet. implendo circumplectitur. sustinendo supercedit. supercedendo sustinet. **D**iuini nature potentiam cum stricte in ea cogitat animus vox super firmamentum sit. quod eius intellectus percipit qui et angelorum sensum sua incomprehensibilitate transcendit. **C**um ergo vox super firmamentum sit stant animalia et submitunt alas suas. quod sanctorum mentes cum creatoris sui potentiam intenta contemplatione considerant. vilescunt eorum animo virtutes quas habent. et tanto faciunt apud se humiles. quanto eis illud altius est quod super angelos sonat. hoc greg.

Notandum etiam quod quantalibet intentione mens humana tetenderit. etiam si iam fantasias ymaginum corporalium a cogitatione respiciat. si iam omnes circumscriptos spiritus ab oculis cordis amoueat. adhuc tamen in carne mortali positus

videre gloriam dei non valet sicut est. Unde paulus dicit videmus nunc per speculum in enigmate. Neque enim opus deus iam in sua claritate respicit. sed quaedam sub illa in presenti vita speculari anima unde recreata et refecta perficiat. et post resolutionem corporis ad visionis eius gloriam pertrahat. De hoc dicit beatus bernardus. Quicquid de dei visione hic fidelibus impetratur speculum est et enigma. tamen distans a futura vita. quantum a veritate fides. tempus ab eternitate et hoc ipsum breviter et raptim. De hoc etiam dicit beatus gregorius. viij. libro moralium. super illo verbo. vultus quo non parcis mihi nec dimittis me ut glutinam salivam meam. Saliva in os ex capite labitur ab ore vero ad ventrem ducitur. dum glutinatur. Quid itaque est caput nostrum nisi divinitas. quid venter noster nisi mens. quid salivae nomine nisi sapor intus contemplationis significatur. Sed saliva que ad os labitur a divinitate labitur. ut vero ad ventrem veniat non glutinatur. quia divinitatis contemplatio sensum tangit sed plene mentem non reficit. quia animus perfecte respicere non valet. quia adhuc caligo corruptionis prepediit. sed raptim videt. Et ecce enim electorum mens iam desideria subterit. iam cuncta que considerat preterire transcendit. iam ab exteriori delectatione suspenditur. et que sunt bona inuisibilia rimatur. atque hoc agens plerumque in dulcedine supernae contemplationis raptim iamque de intimis aliquid quasi per caliginem respicit. et interesse spiritualibus angelorum ministerque ardenti desiderio conatur. gustu incircumscripsi luminis partem et ultra severta ad semetipsam reuehi redignatur. Sed quia corpus quod corrumpitur aggrauat animam inherere diu lucinon valet. quam raptim videt. Ipsa quippe carnis infirmitas transcendentem se animam retrahit ad cogitanda ymagines ac ne-

cessaria suspirantem reducit. Saliva ergo defluens a capite os tangit. sed ad ventrem non pervenit. qui rigore supernae contemplationis iam quidem intellectus noster infunditur. sed nequaquam mens plene faciat. in ore enim gustus est sed in ventre facietas. Salivam igitur glutire non possumus. quia superno claritatis bono faciri non permittimur quod adhuc extenuitate gustamus. Sed quia hoc ipsum quod vtrumque iam superna cognoscimus ex pietate parcens est. quod vero hoc percipere perfecte non possumus adhuc extenuata est veritate damnationis. hinc gregorius. Unde et dicit beatus gregorius. xxj. moralium. exponendo illud. oculi eius te longe respiciunt. Quotolibet in hac vita positus quisque profecerit necdum deum per speciem sed per enigma et per speculum videt. Enigma namque cum respicimus verius cernimus. cum vero longius aciem tendimus sub incerto caligamus. Et igitur sancti viri in alta contemplatione se erigunt. et tamen deum sicut est videre non possunt. Unde dicitur. Oculi eius te longe respiciunt ac si diceret. Intentio nis aciem fortiter tendunt. sed nedum propinquum aspiciunt cuius claritatis magnitudinem nequaquam est penetrare possunt. a luce enim incorruptibili caligo nostre corruptionis obscurat. Cuius et videre aliquatenus potest. et tamen videri lux ipsa sicut est non potest. quia longe sit in dicat. quam si mens ut cumque non cerneret. nec quia longe esset non videret. Si autem perfecte iam cerneret. perfecte hanc quasi per caliginem non videret. Igitur quia nec omnino cernitur recte dictum est quia te longe deus videt. hinc gregorius. Ergo deus per quasdam ymagines in hac corruptibili vita videri potest. sed per nature sue speciem videri non potest. Si vero a quibusdam potest in hac adhuc corruptibili carne videri

tibus quodam contemplationis acumine
 dei claritas videri. oportet ut tales inest
 stimabili virtute polleant. **S**z quis
 deum quantum licet lumine contemplationis
 videt. huic mundo funditus moritur.
 nec ultra eius amore teneat. **I**sta pme
 morat beatus greg. xvij. mora. sic di
 cens. **Q**uandiu hic mortaliter vivitur
 videri per quasdam ymagines deus pot
 sed per ipsam nature sue spem non pot
 ut aia gratia spu sancti afflata p figu
 ras quasdam deum videat sed ad ipsum vim
 essentie non ptingat. qz in hac morta
 li carne p sistentibus videri pot p quas
 dam circumscrip tas ymagines. et vide
 ri non pot per incircumscrip tum lumē
 eternitatis. **S**i vero a quibusdam pot in
 hac adhuc corruptibili carne viventi
 bus sed tñ inestimabili virtute crescē
 tibus quodam contemplationis acumine
 eterna dei claritas videri. p nature tñ
 sue spem videri non pot. **S**z quisquis
 deum in quantum p has est in luce ptepla
 tionis videt. huic vite funditus mori
 tur. nec iā eius amore teneat. **N**ullus
 quippe eum videt qui adhuc carnalis vi
 vit. qz nullus pot amplecti deum et seculum
Qui em deum videt eo ipso mori quod
 vel intentione cordis vel effectu operis
 ab huius vite delectationibus tota men
 te sepatur. **N**ullus vnqz deum videt spi
 ritualiter et mundo vivit carnaliter. **V**n
 paulus qui adhuc de invisibilibus sic
 ipse testat ex parte cognoverat. iā huius
 mundo totum se mortuum perhibebat di
 cens. **S**i mi mundus crucifixus est. et
 ego mundo. **I**xc greg. **E**t quis
 p m cōem cursum divina essentia in p
 senti vita pspici non valeat. tñ illā cre
 dere et ardentem cupiscere quodam o
 do est illam videre. **Q**d affirmat bñs
 aug. sic dicens. **Q**uā illa summa et in
 cōmutabilis lux vera. lux indeficiens
 angelorum a nemine pspici valeat in hac

vita. que solum sanctis reseruat in ces
 lesti patria. illud tñ credere et intelli
 gere et sentire et ardentem cupiscere vel
 inhyare quodam o illud cernere ē et te
 nere. **I**xc aug. **D**e contemplatione etiā mo
 yses abbas in prima collatione. **C**ontem
 platio inquit dei multipharte pscipit.
 nā deus non solū incomprehensibilis il
 lius substantie sue ammiratōe cogno
 scit. qd tñ adhuc in spe pmissionis ab
 sconditū est. **S**ed etiā creaturaz suaz
 magnitudine vel equitatis sue p sidera
 tione vel quotidiane dispensationis au
 xilio pvidetur. qñ. s. que cū sanctis su
 is per singulas generatōes egerit mē
 te purissima pstramus **C**ū potentia
 eius q vniuersa gubernat moderat ac
 regit. cum immensitate scie eius et o
 culū quem secreta cordiū latere nō p
 trementi corde miramur. cū arenatū
 maris vndaqz numez dimensuum
 et ei cognitū pauidi cogitamus. cum
 pluuiaz guttas. cū seculoz dies et ho
 ras. cū preterita futura vniuersa ob
 stupescentes scie eius assistere ptepla
 mur. **C**ū ineffabile clementia eius q
 innūera flagicia. q singulis quibusqz
 momentis sub ipsius pmittunt aspectu
 indefessa longa itate sustentat. **C**ū in
 tuemur vocatōem qua nos nullis pre
 cedentibus meritis gratia sue miserati
 onis asciuit. **C**um demiqz quot occasio
 nes salutis tribuit adoptandis cū quo
 dā ammirationis intuemur excessu q
 ita nos nasci pcepit. ut ab ipsis cuna
 bulis gēa nobis legisqz sue noticia no
 bis traderet. q ipse aduersariū vincēs
 in nobis p solo bonitatis ascēsu eter
 na bñtudine ac ppetuis nos p m m m
 nerat. ac postremo dispēsatoz incarna
 tōis sue p nra salute suscepit. ac mira
 bilia misterioz suoz in cūctis gentibus
 dilatavit **S**ūt aut alie quoqz bñdī in
 numere pteplationes q p qlitate vite ac

puritate cordis in nostris sensibus oritur. quibus deus vel videtur mundis obtutibus vel tenetur. quas profecto nullus prope tuo retentabit in quo adhuc aliquid carnalium vivit affectum. quod non poteris aut deus videre faciem meam. non enim videbit me homo et vivet. scilicet mundo huic deditus affectibusque terrenis. hoc moyses in prima collatione. **Sed** hoc considerandum quod perfecti viri cum in oratione vel in gratia contemplationis sunt constituti si mentibus eorum interim cogitationes vane vel improbe occurrunt valde moleste hoc ferunt. et ideo quicquid ab illo vero lumine mentis aspectum retrahit execratur. fastidiunt enim universa in quibus mundus iste versatur. sed tamen impossibile est ut non ad eum videlicet mundum tempore orationis vel contemplationis vel brevi cogitationum rapiantur excessu. De hoc et quibusdam alijs Cassianus in collationibus patrum sic ait. **Quo** enim beato paulo quem ad summum perfectionis culmen pervenisse constat illud poterit pervenire quod dicitur. **Non** enim facio bonum quod volo. **Sed** quid sit principaliter bonum quod apostolus non proferit perficere cum vellet diligentius indagemus. Est enim bona caritas. laudabilis continentia. miranda prudentia. larga humanitas. circumspecta sobrietas. modesta temperantia. sancta iusticia que omnia in apostolo paulo eiusque confortibus ita plena atque perfecta fuisse non dubium est. ut virtutum potius quam verborum magisterio ab eis religio doceretur. **Sed** una et sola est theoria. id est contemplatio dei cui merito omnia iustificationum merita. universa virtutum studia postponunt. et eius contemplatione fuscantur. **Bonus** ergo summus. id est dei conspectu frui. id est christo iugiter inherere. quod ut perfecte amplius possit adipisci dissolvi oportet corpore quod caducum et multum fragilitatis sue necessitatibus impeditum non potest a christi consortio auelli. **Quod** tam primarum

studium sanctorum quod tam arduum potest esse propositum cui non aliquando ille insidiatos infidiatos illudat. **Quis** itaque solitudinem sectatus est. ut nunquam a cogitationibus superfluis laberetur. **Quis** tam familiaris est deo tanquam coniunctus qui apostolicum imperium quo sine intermissione nos orare precipit vel uno die gaudeat se executus. **Que** licet anima non nullis qui sunt gravioribus virtutibus innotuit levia atque a peccati pena alienaverunt. scientibus tamen perfectionis bonum etiam mirarum rerum multitudo gravissima est. **Multis**que sibi maculis videntur aspersi. si non dicam vane cogitationis improbitas in atria mentis irrepperit. **Sed** vel psalmi qui dicitur. **Recordatio** orationis tempore intentionem supplicantis avertit. **Nec** levi peccato astringitur qui deo prope fundens subito a conspectu eius quasi ab oculis non videntis nec audientis cogitationis improbe vanitatem secutus abscesserit. **Unde** qui summam rationis voluntatis gaudij et beatitudinis sue in divinarum spiritualium rebus tamen contemplatione constituunt. cum ab ea vel invidiis vel paululum violenter cogitationibus abstrahuntur. velut quoddam in se sacrilegij genus presentis plenitudinis ultione puniunt ac vilissimam creaturam ad quam fit detorsus mentis introitus. creatori suo se preterulisse lugentibus. pene impietatis sibi crimen ascribunt. **Et** quicquid ab illo vero lumine mentis aspectum retrahit execrantur. fastidiunt ergo universa. in quibus mundus iste versatur. **Sed** impossibile est. ut non ad eum vel brevi cogitationum rapiantur excessu. nullusque etiam nunc minimum excepto salvatore nostro naturalis pervagationem mentis ita testis in dei contemplatione continuit. ut nunquam ab ea raptus mundaneque cuiusdam

Liber .III. **Dist.** .III. **Ca.** .IX.

te dilectionem desiderans peccat. di-
cente scriptura. **S**idera ipsa non sunt
munda in conspectu eius et inter sanctos
eius nemo mundus. **C**um ergo semetip-
sos quotidie sentiant sancti cogitationis
terrene pondere pregrauatos. ab illa
mentis sublimitate decidere. et inuiri-
mo etiam nescientes in lege peccati mor-
tisque transduci. bene profecto per quibus ad
deum ingiter ingemiscant. et in uitate hu-
militati atque puncti ad gratiam dei que
impios iustificat uolantes cum apostolo per
testantur. **I**nfelix ego homo quis me libe-
rabit de corpore mortis huius. et dele-
ctant quidem legem dei secundum interiorum ho-
minum qui uisibilia uniuersa transcen-
dens conatur deo spiritum. sed uidetur aliam
legem in membris suis. uere enim lex pec-
cati est quam humano generi per uicari-
um induxit. quia maledicta in operibus nostris
post agnitionem boni et mali cogitatio-
nis spinas cepit ac tribulos germinare.
quarum aculeis naturalium uirtutum se-
mper suffocant et prefocant. ne illum panem
qui de celo descendit et confortat cor hominis
edere absque uultu nostri sudore possu-
mus. hoc igitur in euirabile corpus est mor-
tis. per quod profecto quique gustauerunt
quod dulcis est dominus quotidie sentiunt cum
apostolus quod malum sibi et amarum est discede-
re a domino deo suo. hoc est corpus mortis
quod celesti eos intuitu retrahens et ad ter-
rena reducit quod per fallentes eos uel ordi-
ni prostratos. uel humanas effigies uel
sermones uel negocia uel actus facit su-
perstus retractare et uolentes deo iugiter
inlaxere. perfectiorem tamen huius boni
quia mortis corpus obstitit inuenire
non possunt sed faciunt malum quod uolunt. et
traducunt mente etiam ad illa que ad pro-
fectum non pertinent. idcirco quotidiana
suspensionis sue fragilitatis puncti dum
cogitationum uarietates et proficere late-
bras perscrutant suppliciter clamant.

No intres in iudicium cum seruo tuo
Et illud quis gloriabitur castum cor se ha-
bere. et ita infirmam hominum imperfec-
tamque iusticiam. ac sine misericordia dei
se indignam esse sentiunt. proinde quia
omnibus ociosis atque superfluis rebus uo-
lucrum humane mentis excursus fate-
mur carere non posse. per hoc utique con-
sequitur sine peccato nos non esse ueraci-
ter profiteri. **Q**uanto magis profecerit
mens humana et ad interiorum pre-
plationis puenerit puritatem tanto se
immundiorum quasi per speculum sue pu-
ritatis inspiciet. **Q**uia necesse est ut dum
animus ad sublimiorum se tendit intui-
tum. ad maiora quam agit prospiciens con-
spicit illa in quibus est inferiora sper-
nat. uiliora atque despiciat. plura siquidem
denotat sincerior obtutus. pariterque
maiorum reprehensionis dolorem irrepre-
hensibilis uita et multiplicat gemitus
atque suspiria emendatio morum et emula-
tio attentat uirtutum. **N**emo enim illo in
quo est potest esse pretius. et quanto fur-
erit quis mente purgatus. tanto se for-
didiorum uidens magis humilitatis
quam elationis inueniet causas. quantoque
magis ad sublimiora ascenderit. tan-
to amplius preuenit sibi superesse quo-
tendat. **D**emum qui carnem suam cru-
ciferunt cum uirtutibus et concupiscentiis.
et quibus uere crucifixus est mundus cum
de cordibus suis non solum radicibus
uicia uniuersa pulserint. uerum cogita-
tiones ac memoriam peccatorum conen-
tur excludere. nihilominus tamen quo-
tidie fideliter profitentur ne una quidem ho-
ra macula se posse carere peccati. nec tamen
ex eo debemus nos a dominice promissi-
one suspendere. quia nos cognoscimus
peccatores. sed ad eam magis ac magis
esse propter anime medicinam et purifi-
cationem spiritus aude festinandum. **T**e-
runt enim ea humilitate mentis ac fide ut

indignos perceptione tante gratie in
dicantes potius nostris remedia vulne-
ribus expectamus. Alioquin nec annuer-
saria quidem digna presumenda est coio
ut quidam faciunt qui ira sanctorum celesti-
um dignitate et sanctificatione menti-
unt. ut estimet ea non nisi sanctos et im-
maculatos debere presumere et non poti-
us ut sanctos mundosque nos sua precepti-
one perficiant. Qui perfecto maiore arro-
gantia presumptione quam declinare sibi
vident incurrunt. quia tunc cum ea precipi-
unt dignos se eorum iudicant preceptio-
ne. Multo autem iustius est ut cum cordis
humilitate credamus et fateamur illa
sacrosancta misteria nunquam pro merito
nos posse tingere. quam ut una persuasio
cordis elati vel post annum dignos eo-
rum preceptone nos esse credimus. huc
cassianus. **N** debent etiam hi qui
studio contemplationis intendunt curare
magnope ut mentem in humilitate sem-
per custodiant et nunquam se de gratia que
infunditur extollant. Quia hi qui vere
speculatores sunt semper sensum in hu-
militate custodiunt atque ad eorum men-
tes intelligentia contemplationis intrat
sed iactantia elationis non intrat. quia
et apta est in mentibus gratia qua replen-
tur. et tamen aduersarium ingredi pro super-
biam non permittunt. Nullum etiam donum
se veri luminis habere estimet priuatum
qui in eo quod se habere precipuum est
mat sepe alter ditior est. quem habere
apud se bonum aliquid non purat. huc gre-
gorius. **Filius**

Quam itaque contemplatio sicut ex pre-
cedentibus intelligo sit quedam men-
tis directio siue intuitus in deum. nunc
ergo desidero ut de deo trino et uno vel
lismibi aliqua enarrare.

Ca. .X. Pater
DE deo trino et

uno ut informationem habeas. primo
scire debes quod summa contemplationum
genera sunt duo. Primum versatur circa
diuinitatis unitatem. Secundum vero
circa personarum trinitatem. De hoc richardus.
de sancto victore dicit. Summa contemplati-
onis genera sunt duo. pro duo clarebit
designata. qui extenti fuerunt super appi-
atorium. Primum est super rationem nec tamen
preter rationem. Secundum vero est super
rationem et tamen videtur esse preter rationem.
Primum versatur circa diuinitatis unita-
tem. Secundum autem circa personarum tri-
nitate. Illa sane supra rationem sed preter
rationem non sunt. que quibus ratio pa-
titur esse. nulla tamen humana ratione in-
uestigari possunt. ut est de unitate tri-
nitatis. Illa autem dicimus et super rationem
esse quibus videtur omnis humana ratio preter-
ire qualia sunt ea que de trinitatis unita-
tate credimus. et multa que de corpore
christi sunt in dubietate rationis. fidei au-
toritate tenemus. quod enim in una sim-
plici essentia triplex persona sit vel quod
vnum idemque corpus eodem tempore in diuer-
sis locis esse possit nulla humana ratio pati-
tur. et his assertionibus omnis ratio absque ra-
tiocinatione reclamare videtur. huc richardus.
Nunc igitur videndum est de pri-
mo genere contemplationis videlicet de diuinitatis
unitate. De hoc idem richardus. in
libro de contemplatione sic ait. Primum ge-
nus contemplationis versatur circa diuini-
tatis unitatem. Deus enim est simplex et
summe vnus et in illo vno et simplici bo-
no est omne bonum. quantum ad essentiam
nihil illo simplicius. quantum ad effica-
ciam nihil illo multiplicius. Deus quippe
omnipotens est et ubique potest. Potentia
liter ubique et ubi locus est et ubi locus
non est. Si vero potentialiter et essen-
tialiter quia non est alia eius poten-
tia et alia eius essentia. Essentialiter
ergo est intra omnia. et extra omnia.